

# 15 let Česka v NATO

12.3.2014 ČT 24 str. 1 20:00 15 let ČR v NATO

;;;

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

Dobrý večer. 15 let v lidském životě dlouhá a zásadní doba. V politickém životě země samozřejmě taky. Za 15 let jsme měli 3 prezidenty a 9 premiérů, vlád a **ministrů** nepočítaně. Dneska je tomu přesně 15 let, co naše země dala jasně najevo, že patří k západnímu euroamerickému nebo, chcete-li, atlantickému společenství. 12. března 1999 se **Česko** stalo členem **Severoatlantické aliance** známé pod zkratkou **NATO**. No a právě k tomuto **výročí** jsme připravili dnešní večerní **Speciál ČT24**. Vítám vás u jeho sledování. A na úvod vás spolu s kolegou Milanem Brunclíkem zvů do Trumanovy knihovny v **americkém** městě Independence. Právě tam jsme před 15 lety do aliance vstupovali.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

**Česko**, Polsko, Maďarsko. 3 země z bývalého východního bloku, které do **NATO** **vstoupily** jako první.

Jan KAVAN, **ministr** zahraničí /12. 3. 1999/

Jsem spokojen, že jsme byli schopni splnit požadavky pro **vstup** do **NATO**. Vážíme si skutečnosti, že nyní jsme integrální součástí systému kolektivní **obran**y aliance.

Madeleine ALBRIGHTOVÁ, **americká ministryně** zahraničí /12. 3. 1999/

To, že ty **Češi** můžou být v týhle alianci, bylo něco hrozně důležitýho, tak já gratuluju.

János MARTONYI, maďarský **ministr** zahraničí /12. 3. 1999/

Vstoupíme-li do **NATO**, nechceem vyhrávat **války**, ale předcházet jim.

Bronislaw GEREMEK, polský **ministr** zahraničí /12. 3. 1999/

Na ulicích Budapešti v roce 1956, v Praze v roce 1968 a v Gdaňsku v roce 1981 zaplatily národy, které se dnes připojují k **NATO**, za demokratické hodnoty vysokou cenu a dokázaly, že mají právo tu dnes stát.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

Přitom ještě o 10 let dřív stálo tehdejší **Československo** na opačné straně případného konfliktu a o 20 let dříve s ním vážně počítalo.

osoba /vysílání ČST, 16. 10. 1980/

Dlouhodobý program zbrojení **Severoatlantického paktu** a jeho plán instalace eurostrategických **raket** zaměřených na naše země, na naše města.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

Cesta **Česka** do **NATO** začala odchodem sovětských **vojsk** a rozpuštěním **Varšavské** smlouvy. S budoucími spojenci se **čeští vojáci** potkali poprvé v **mezinárodních misích** v **Perském zálivu** a na Balkáně. Sbližování s aliancí pokračovalo od roku 1994 v programu Partnerství pro mír. Pro **vstup** nakonec byla většina politických stran, proti republikáni a **komunisti**.

Miroslav GREBENÍČEK, předseda **KSČM** /15. 4. 1998/

Znovu říkám, že se s tím nesmíříme a já si myslím, že ani naši spoluobčané.

Václav KLAUS, předseda **ODS** /15. 4. 1998/

Ten výsledek je jasný, je to prostě historický krok **České republiky**.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

Členství v alianci mělo lehce nadpoloviční podporu obyvatel. Demonstrovalo se ale za **vstup** i proti němu.

osoba /26. 2. 1999/

Ne, vy jste tady přišli hlásat naprostý krávdoviny.

osoba /26. 2. 1999/

My jsme přišli diskutovat. My jsme přišli diskutovat a přinesli jsme konkrétní argumenty.

osoba /26. 2. 1999/

Přišli jste se hádat.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

Aktivistu Jana Křečka vyvedla ze slavnostního podpisu přístupových listin na Pražském hradě ochranka. Nesouhlas ale projevovalo i Rusko.

Viktor ILJUCHIN, předseda **bezpečnostního výboru** Státní dumy /9. 3. 1999/

Po rozpadu **Varšavské** smlouvy nemá **NATO** morální právo existovat.

Vladimír ŽIRINOVSKIJ, předseda **bezpečnostního výboru** Státní dumy /9. 3. 1999/

Jakmile vstupuje **Česká republika** do **NATO**, stává se pro Rusko nepřátelským státem.

Václav HAVEL /12. 3. 1999/

Dává nám to skutečně velikou naději, že už nebudeme nikdy okupováni nebo obětováni.

Milan BRUNCLÍK, redaktor

Ani ne 2 týdny po **vstupu** pak začala aliance s bombardováním Jugoslávie. **Česko** se na intervenci nepodílelo, zapojilo se až do mírové mise **KFOR** a do **bojových operací** zasáhli **Češi** až v **Afgánistánu**. Milan Brunclík, **Česká** televize.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Dnes se v Praze odehrála **konference** k 15. **výročí vstupu** naší země do **NATO** a jedním z řečníků byl i **prezident Miloš Zeman**. Pro dnešní **Speciál** ČT24 poskytl **České** televizi rozhovor. Na jeho začátku vzpomínal i na svůj vztah k alianci před rokem 1989.

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**

Já už jsem tehdy nevěřil médiím, to mi zůstalo, ale jinak platilo přísloví - nepřítel mého nepřítele je můj přítel. Nu, a já jsem byl za minulého režimu, jak víte, třikrát vyhozený z práce z politických důvodů, takže jsem tehdejší režim nutně musel považovat za svého nepřítele, nu, a tady se ani nemohlo věřit jeho propagandě.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

A když bychom se dostali těsně po listopad 89, sdílel jste ty možná trochu naivní představy šířené i prezidentem Havlem, že by se Evropa a svět měly napříště obejít bez jakýchkoliv **vojenských bloků**, tedy nejenom bez **Varšavské** smlouvy, ale i bez aliance?

## Miloš ZEMAN, prezident České republiky

Víte, on to byl krásný sen a bylo by příjemné mu uvěřit, kdybyste nebyl zastáncem teorie konfliktů, která říká, vždycky se najde nějaký nepřítel, proti kterému se musí vytvořit obranná aliance. Já si myslím, že po rozpadu Sovětského svazu tím nepřítelem nebylo primárně Rusko, ale vznikající **mezinárodní terorismus**, který měl především formu islámského fundamentalismu, byl organizován ať už Al Kajdou, Talibanem nebo kýmkoliv jiným, těch **teroristických** organizací je koneckonců celá řada. Nu, a je vždycky lépe, když se proti těmto silám bráníte v nějakém společenství a nebráníte se sám.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

Když jsme před oněmi 15 lety vstupovali do **Severoatlantické aliance**, tak, a to je důvod, proč jsem vás požádal o rozhovor, vy jste byl předsedou vlády. Ale pokud si vzpomínám, tak v těch volbách v 98. roce **vstup** do **NATO** nebyl pro vaši tehdejší stranu **ČSSD** nějakou zásadní prioritou, nebylo to zásadní téma pro vaše voliče, přesto jak jste to vnímal, že tedy ten proces běžel ještě před tím, než vy jste se stal premiérem, ale vy jste byl tím premiérem, který vlastně **Česko** do **NATO** přivedl?

## Miloš ZEMAN, prezident České republiky

Víte, tam byl jeden zajímavý moment, na který jsme už asi skoro všichni zapomněli, a to byl rok, tuším že 91 nebo 92, ale asi 91, a to byl pokus o puč v Sovětském svazu. Ta **vojenská vláda** nebo jak ji chcete nazývat, která naštěstí trvala jenom několik dní, ale to člověk nemohl předem vědět, no a v tomto okamžiku si člověk uvědomil, že právě ty sny o rozpuštění obou paktů platí pouze za předpokladu, že je garantována demokracie ve všech zúčastněných zemích a právě puč, to byl, myslím, Krjučkov, ten hlavní představitel a ještě několik dalších.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

Pan Janajev tam byl a další.

## Miloš ZEMAN, prezident České republiky

No, no, no, no, no, ale v podstatě to byli skoro samí **vojáci** anebo takzvané silovíci, se tomu v Rusku říkalo, silové **resorty**, včetně zpravodajských služeb, no takže tenhle ten pokus o puč, byť naštěstí neúspěšný, Jelcin tenkrát vylez na **tank**, jestli si vzpomínáte, tak jako byl takovým prvním docela vážným varováním.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

Čili pro vás v tom 99. roce to byla věc, kterou jste bral jako, jako nutnost, jako správnou cestu.

## Miloš ZEMAN, prezident České republiky

Tam jsme vedli velké diskuse o tom, zda vyhlásit nebo nevyhlásit referendum. Mimochodem Maďaři to udělali a v Maďarsku se pro **vstup** do **NATO** vyslovilo 80 % lidí. Já myslím, že nejsme o nic horší nebo lepší než Maďaři. Takže ano, byla velká diskuse o referendu, zda ano či ne. Tenkrát byla u moci ještě předtím, předtím **vstupem** v 99. roce pravicová vláda, a z toho vyplývalo, že vlastně neexistoval zákon o obecném referendu, takže i kdybychom chtěli, tak to referendum nemohlo být vyhlášeno, ale já sám si myslím, že kdyby bylo vyhlášeno, tak že by to dopadlo podobně jako v tom Maďarsku.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

Jak velkou **komplikací** pro nás jako nového člena aliance tehdy byla ta situace kolem Jugoslávie, zahájení spojeneckého bombardování, nebral jste to tehdy tak, že si nás spojenci v čele se **Spojenými státy** trochu **testují**, naši loajalitu? Že toho možná využívají, že očekávají, že noví členové budou loajální a že hned po **vstupu** nebudou dělat problémy, lidově řečeno?

## Miloš ZEMAN, prezident České republiky

-----  
Tak my jsme zase tak extrémně loajální nebyli, protože **česká** vláda byla poslední, která souhlasila s touto operací, a to ještě pod podmínkou, že budou bombardovány jenom a výlučně **vojenské cíle**. Musím s lítostí konstatovat, že tato podmínka nebyla splněna. Já jsem na to tehdy jako premiér reagoval tak, že když **generál** Wesley Clark, který odpovídal za bombardování Jugoslávie, měl dostat od prezidenta Havla Bílého lva, tak protože premiér tyto návrhy kontrasygnuje, tak jsem to odmítl spolupodepsat, protože jsem si říkal, že právě proto, že byly bombardovány i civilní cíle, si **generál** Clark toto vyznamenání nezaslouží.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Dovolte teď přejít k dnešku, ale použít onen okřídlený výraz humanitární bombardování, on je připisován Václavu Havlovi, on ho řekl trošku v jiném kontextu a možná ne přesně takhle, nicméně vy sám jste ho nedávno zmínil v souvislosti s Ukrajinou, a to je tedy to současné velké téma. Já vím, že by neměli novináři pokládat otázku, co by bylo kdyby, ale zkusme to, co by bylo, kdyby Ukrajina byla v alianci? Anebo kdyby ta země, která s Ruskem má teď konflikt, problém, byla v alianci, kdyby to byla nějaká jiná země? Umíte si představit, že by se **NATO** nějak postavilo proti Rusku v současné chvíli?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**

-----

Tak za prvé si myslím, že kdyby Ukrajina byla v alianci, tak by velmi pravděpodobně nedošlo ke **vstupu** ruských **vojsk** na Krym. Ale na druhé straně aliance by ztratila tvář, kdyby se takovému **vstupu** nesnažila zabránit.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

A v současné chvíli je aliance nebo má aliance vůbec nějakou možnost, jak do té situace vstupovat, ingerovat jakýmkoliv způsobem?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**

-----

Tak o tom jsem teď mluvil ve své **přednášce** při zahájení té **konference**, já se domnívám, že především Ukrajina musí absolvovat svobodné volby. To, co tam teď je, to není demokratický režim, to je prostě chaos. Chaos, ze kterého se může zrodit stejně tak dobře demokratický režim jako diktatura, chaos, ze kterého bohužel může vzniknout i občanská **válka**, proto bych pokládal za nesmírně důležité, aby ty volby a jejich férovost monitorovala **Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě** s početnou **českou** účastí.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Mluvíte o **české** účasti, tak se dostaňme k našemu členství v **NATO** a především tedy k naší účasti v misích, protože skrze mise je právě ta naše účast nejvíc vnímána. Vy jste nedávno navštívil **naše vojáky** v **Afghánistánu**, skutečně třeba i podle vašeho pozorování platí, že jsme vnímáni jako dobrý partner, jak to bývá obvykle **prezentováno**?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**

-----

Jsme vnímáni jako profesionální a velice výkonný partner našimi spojenci v těchto misích a já si myslím, že dobrý partner je takový neurčitý výraz, já bych spíš použil výraz profesionální, dobře vycvičený a odvážný partner. A to je maximum, čeho tam můžete dosáhnout.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Na druhou stranu, ty mise jsou obecně většinou hodnoceny pozitivně, samozřejmě až na určité excesy, ke kterým docházelo, ale to byly, řekněme, jednotlivosti. Celkově se o těch misích vždycky referuje víceméně pozitivně, ale přesto, mám pocit, že ne každý občan v téhle zemi vnímá a chápe, proč **naši vojáci** by měli bojovat někde na druhém konci světa, dokonce tam i umírat, jak byste jim tomhle vysvětlil?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**

-----  
Já jim tohle vysvětluju. Při každém **setkání** s občany, pokud padne tato otázka, a ona v poslední době už moc často nepadá, tak jim cituji výrok jednoho politika, který vlastně říká totéž, co jste teď řekl vy, proč máme umírat za zemi, kterou nikdo z nás nezná? No, a tak udělám takovou dramatickou pauzu, pane redaktore, a řeknu, citoval jsem vám Nevilla Chamberlaina, září 38, a ta země, kterou nikdo nezná, se **jmenovala Československo**. Většinou to lidé pochopí.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Na závěr mi dovoluťe využít vaši prognostické minulosti a zeptat se vás, jak bude vypadat členství **Česka v NATO** za 15 let a jak bude vypadat **Severoatlantická aliance** třeba právě za těch 15 let?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**  
-----

Já si myslím, že bude pokračovat proces, který probíhá už dnes, to znamená, že bohužel nedojde k tomu, co předvídal Francis Fukuyama, to znamená ke konci civilizace, ale naopak dojde k tomu, co předvídal Samuel Huntington, to znamená ke střetu civilizací. Nu, a očekávám, že ten vzrůstající fundamentalismus, který se projevuje **teroristickými útoky**, bude bohužel sílit a podnět k tomu mně dává právě takzvané Arabské jaro, pane redaktore. Tak jsme se hezky těšili, jak se nám arabské země demokratizují, až se zbaví sekulárních diktátorů, a zaplaťpánbůh za to, že se jich zbavily, no, a místo toho tam přišli k moci náboženští fanatici a je to pokud možno ještě horší, než to bylo předtím.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Čili to je výzva pro alianci do příštích, řekněme, 15 let a třeba i pro **Česko** jako člena aliance?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**  
-----

Ano, samozřejmě, že ano, protože terorismus, ať je motivován jakýmikoli, například náboženskými důvody, zůstává terorismem a pokud chcete odlišit **teroristy** od takzvané národně osvobozovacího boje, tak to odlišení je velmi prosté. Terorismus je úmyslné zabíjení **civilistů**.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Poslední věc, tedy když se podíváme na těch 15 let **České republiky v Severoatlantické alianci**, ohlédneme se, tak máme být na co hrdí nebo máme se nad čím zamýšlet spíš?

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**  
-----

Tak jistě měli jsme klid, měli jsme bezpečí, nikdo nás přímo neohrožoval, ale jak jsem říkal ve své **přednášce**, vyhodili jsme naprosto zbytečné peníze za nefunkční bitevníky **L-159**, z nichž asi 60 hnije v hangáru, ze repasi tanků **T-72** a podobně, čili poučení pro členství v alianci pro následující období by mělo být, nejde jenom o objem peněz, který na svoji **obranu** vynaložíte, ale také a dokonce hlavně o to, jestli jsou tyto prostředky vynaloženy efektivně.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Pane prezidente, děkuju vám, že jste si našel čas na **Českou** televizi a na tento rozhovor pro dnešní **speciál k 15 letům Česka v NATO**. Děkuju, na shledanou.

**Miloš ZEMAN, prezident České republiky**  
-----

Rádo se stalo a na shledanou.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Hostem ve studiu je teď bývalý **ministr obrany**, ale pro dnešní spíše bývalý diplomat a v dobách, o nichž budeme mluvit, také **náměstek ministra** zahraničních věcí Alexandr Vondra. Vítám vás, dobrý den.

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----  
Hezký dobrý večer.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Také velvyslanec ve **Spojených státech** a také zahraničně-politický poradce **československého prezidenta** Václava Havla. A u toho bych chtěl, pane Vondro, začít. Opravdu si prezident Havel myslel, že je možné žít ve světě a v Evropě bez **vojenských bloků**, jak se to traduje?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----  
Já si myslím, že se to traduje spíš jako takový mýtus. Možná si to myslel někdy úplně na počátku, ale my už v tom roce 90 jsme se na tom Hradě hodně o tom bavili, Michal Žantovský, já, tehdy pak přišel i **Karel Schwarzenberg** a všichni jsme dospívali velmi rychle k názoru, že musíme ukotvit tehdy ještě do **Československo** nezávislé s obnovenou suverenitou na Západě, že aliance je nejlepší volba. Když si pak vezmete, třeba začátkem 91. roku Havel přijíždí jako **československý**, jako vůbec **první prezident** z Východu mluvit do **NATO**, tak už tam mluví velmi rozhodně. A ještě poslední možná poznámka k tomu, uvědomte si taky jednu věc, v té první polovině roku 90 ještě se furt tady byla ruská **vojska**, že jo, my jsme je potřebovali co nejrychleji dostat pryč a ta **taktika** tam hrála roli.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
V téhle souvislosti mě napadá, jestli pokud měl někdy tu myšlenku, jestli ho třeba neopustila v 91. roce, kdy, jak říkal současný **prezident Zeman** v tom rozhovoru, se odehrál ten puč, pokus o puč v Sovětském svazu a kdy bylo jasné, že to sovětské impérium se jen tak, jen tak nevzdá?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----  
To hrálo také velmi důležitou roli, ale už ne v tom, aby třeba Václav Havel byl přesvědčen o tom, že se má jít cestou rozšiřování Atlantické aliance, to už on byl přesvědčen a říkal to, ale ten, tam byl silný impuls k tomu, aby Poláci, **Češi**, Maďaři začali na tom dělat dohromady. Já si pamatuji, že jsme se tehdy jako poradci vlastně Václava Havla scházeli tajně někde ve Vysokých Tatrách tehdy s bratry Kaczynskými, který dělali pro Lecha Walesu a vlastně domlouvali jsme společný postup.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Po telefonu teď zdravím dalšího bývalého **ministra obrany** z počátku 90. let, tedy ještě **československého**, a také pozdějšího velvyslance v Rusku Luboše Dobrovského. Pane Dobrovský, dobrý večer.

Luboš DOBROVSKÝ, bývalý **ministr obrany** a diplomat

-----  
Dobrý večer.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Vy jste byl tedy **československým ministrem obrany** na počátku 90. let, jak důležité bylo z dnešního pohledu pro naše pozdější směřování do aliance to, že jsme se vlastně hned zkráje 90. let zapojili do té první **války** v **Perském zálivu** tedy díky naší **protichemické** jednotce?

Luboš DOBROVSKÝ, bývalý **ministr obrany** a diplomat

-----  
Já jsem přesvědčen, že to bylo velice závažné rozhodnutí a že jsme tím dali najevo, že je zbytečné příliš dlouho čekat na to, až se zase přece jenom vzpamatujeme z těch dlouhých let sovětské nadvlády naší svobody. Ukázali jsme, že jsme připraveni a že víme, proč jsme ochotni, schopni poslat sice nevelkou, ale myslím, že velice účinnou **vojenskou protichemickou** jednotku do **války** v zálivu. Byla úspěšná ta akce a myslím si, že měla dost velký význam pro to, abychom postupně se stali nakonec také členy aliance.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Ještě zůstaňte, prosím, na telefonní lince, za chvíli vás využiji jako bývalého velvyslance v Rusku, ale teď zpátky na Alexandra Vondru. Co bylo potom pro naši cestu do **NATO** nejpodstatnější? Byla to osobní diplomacie, přesvědčování? Víím, že i vy jste absolvoval nepočítaně schůzek, třeba i s krajany, kterým jste říkal, tlačte na **kongresmany**, ať **Česko** je v **NATO**.

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----

No ne, no tak úplně nejdůležitější bylo přesvědčit **Američany**, protože **Spojené státy** byla ta vedoucí země v alianci, která když se rozhodla, tak pak ti ostatní následovali. A ta situace nebyla jednoduchá, musím ale říct, že nakonec si to dneska říkáme, my jsme tedy stáli ve správný čas na správném místě. Prezident Clinton se hodně osobně rozhodnul v momentě, kdy se otvíralo Muzeum holocaustu ve Washingtonu, kdy vlastně tam bylo přítomněno ten, prostě ten osud Židů za druhé světové **války**. To, co se dělo v Jugoslávii a všechny prostě ty záběry v té televizi, když se za tu bezpečnost nepostavíme, co se všechno může stát a co se může stát, když bude politika appeasementu, toho usmířování diktátorů, to tam hrálo velkou roli.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Tohle jsou, tohle jsou ty velké politické proklamace, ale kdybychom šli na tu osobní rovinu, já víím, že slovo lobbování má u nás hanlivý podtón, ale pokud se lobbuje za logickou věc, tak je to asi legitimní, jak důležitou tedy byla legitimní lobbista Madeleine Albrightová, rozená Marie Korbelová, pro nás, pro **Čechy**?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----

Já bych řekl, nesmírně mnoho, zejména v té druhé fázi, kdy už to rozhodnutí na té exekutivní úrovni bylo učiněno, ale musel s tím ještě souhlasit **americký** Senát, a bylo to vlastně poprvé, jo, pak v těch dalších vlnách už to bylo, ta cesta vydlážděná a tady, myslím, Madeleine Albrightová s tím, že dokonce se v rámci té akce vzala za ruku se svým arcioponentem Jesse Helmssem, sociálním konzervativcem, asi největším pravičákem v Republikánské straně, a společně ona a pro ní to byl osobní příběh samozřejmě, protože ten příběh tý rodiny, která trpěla vlastně negarancí bezpečnosti někdejšího **Československa** před druhou světovou **válkou**, tak jako si vlastně toto všechno napravit, tu, ten hříchy té Jalty, tak velký význam.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Ještě jedno jméno - Václav Havel. Mám pocit, že pro nás, pro **Čechy**, už v té polovině 90. let nebyl až takovým jasným, jednoznačným symbolem, ale pro **Američany** nepochybně byl, takže byl asi jistě on velmi důležitý, že on stál za tou naší cestou do aliance.

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----

Víte, to máte tak, dneska byla na Pražském hradě ta **konference** a pokud tam někdo vzpomněl skutečně hodně Václava Havla, tak to byl George Robertson, který přijel z ciziny. Ano, my jsme byli ve správný čas na správném místě, a ten **český** přínos byl skutečně Václav Havel a ten jeho takřka pohádkový příběh z kriminálu na Hrad. Tomu každý na Západě a zejména ve **Spojených státech** každý rozuměl.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Kromě nás do **NATO** tehdy vstupovali i Poláci a Maďaři, z dnešního hlediska možná trošku překvapivě ne Slováci. To byla daň za éru mečiarismu, která vlastně skončila krátce před tím naším **vstupem**, zhruba rok? Dá se to takhle zjednodušit?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----

Poláci nabízeli geopolitický význam své země plus svou početnou etnickou komunitu v **Americě**. Maďaři nabídli teritorium jako týl pro ty balkánské operace a **Češi** nabízeli Havla. Slováci nabízeli

Mečiar, a to byl negativní, negativní signál, čili sami vlastně, Mečiar dosáhl vyloučení **Slovenska** z té první vlny a pak samozřejmě i s naší pomocí se to podařilo se **Slovenskem** v té druhé vlně, také díky **summitu** v Praze..

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
A ještě jedna věc, která se týká zahraničí, jak moc jsme se tehdy obávali ruského velmi negativního postoje k našemu **vstupu** do aliance, upřímně?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----  
Tak samozřejmě nejenom my, já si pamatuji, senátor Dick Lugar, jeden vlastně z těch architektů rozšiřování **NATO v Americe**, to byl ten, který říkal, **NATO** musí jít out of area, jinak půjde out of business, čili musí se rozkročit ven, jinak skončí, tak říkal, musíte přesvědčit Jelcina, aby tomu přestal bránit. A Poláci tady sehráli velice historickou úlohu, prostě Walesa to pochopil po svém a Borise Jelcina opil během státní návštěvy v Polsku a v hospodě mu slíbil, že na **tiskové konferenci** druhý den ráno řekne, že to Rusku nevádí, což Boris Jelcin, který v tomto smyslu byl daleko lepší než Vladimir Putin, dodržel. Pak dostal kartáč samozřejmě, ale v médiích už byla ta informace, že nevádí, a to samozřejmě pomohlo.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Nicméně Rusku pochopitelně tyhle věci obecně, v Rusku tyhle věci obecně dosti vadily, proto ještě jednou využiji Luboše Dobrovského, tentokrát jako bývalého velvyslance v Ruské federaci, jaké to bylo, pane Dobrovský? Vy jste byl velvyslancem právě ve chvíli, kdy jsme **vstoupili** do **NATO**, jaké to bylo stát se ze dne na den velvyslancem státu, který je členem aliance, se kterou Rusko má docela zásadní problém?

Luboš DOBROVSKÝ, bývalý **ministr obrany** a diplomat

-----  
No, tak ono to nebylo tak úplně ze dne na den, Rusové dobře věděli, jaká byla, dejme tomu, i moje účast na odchodu sovětských **vojsk** i na rozpuštění **Varšavské** smlouvy. **Československo** bylo rozhodující silou, která napomohla k tak rychlému rozpuštění tohoto agresivního bloku a byl jsem tedy v okamžiku, kdy jsme vstupovali, respektive bylo rozhodnuto o našem **vstupu** do **Severoatlantické aliance**, představitelem něčeho, co ruská tehdejší politická reprezentace považovala za **útok** na vlastní zájmy. Měl jsem celou řadu i veřejných rozhovorů v ruské televizi a myslím si, že se mně podařilo obstát s těmi argumenty, které odpovídaly tomu, co **Československo** opravdu, respektive tehdy již **Česká republika** měla na mysli svým **vstupem** do **Severoatlantické aliance**. To, co dnes sledujeme ze strany ruského politického režimu, je jakýmsi opakováním oněch argumentů, které jsem slyšel já tehdy, a obávám se, byl jsem dnes přítomen na Hradě, že naše politická reprezentace si tu situaci neuvědomuje dostatečně silně, s výjimkou **Karla Schwarzenberga**.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Ano. Pane Dobrovský, děkuju vám pěkně za vaše odpovědi a na shledanou.

Luboš DOBROVSKÝ, bývalý **ministr obrany** a diplomat

-----  
Na shledanou.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
**Prezident Miloš Zeman** v tom rozhovoru, který jsme vysílali na začátku **speciálu**, říkal, že je přesvědčen, že kdyby bylo referendum u nás stejně jako v Maďarsku, tak stejně jako Maďaři by i **Češi** řekli ano. Sdílíte jeho přesvědčení při vědomí, kolik lidí bylo tehdy proti **vstupu** do aliance?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

-----  
Já nevím. My jsme tehdy při přesvědčování **české** veřejnosti bojovali hodně s demagogií a tehdy to bylo tak fifty-fifty, co si pamatuju. Dneska je ta situace úplně jiná. My jsme si teď dělali třeba průzkum

veřejného mínění a vyplynulo z toho, že 70 % lidí dneska oceňuje, že v alianci jsme, ale tehdy to bylo stěží 50.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Asi nejvýrazněji z odpůrců **vstupu** do **NATO** na sebe před těmi 15 lety upozornil aktivista Jan Křeček. Během telemostu, v němž v únoru 1999 prezidenti včetně Václava Havla podepisovali přístupové listiny, na Pražském hradě za silného pískotu spálil i kartičku s logem aliance. No, a pedagog Fakulty sociálních věd Karlovy univerzity Jan Křeček je po 15 **letech** opět v televizi. Pane Křečku, já vás zdravím, dobrý večer.

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Dobrý večer.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Proč jste se tehdy rozhodl takhle výrazně protestovat proti **vstupu** naší země do aliance?

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Tak, ono to bylo vcelku jasné. Já jsem tam prostě přišel zpřítomnit nějaký názor, který v té době, myslím, dokonce byl více než fifty-fifty, byl prostě většinový proti **vstupu**, ale z nějakých záhadných důvodů se prostě neobjevoval, nebyl připuštěn do veřejné, to znamená hlavně mediální debaty. To znamená, na poslední chvíli mě to teda napadlo tenkrát ten den, den předem, jsem nějak tam přišel ten názor nějak zpřítomnit, aby zazněl, takže už by se nedal odfiltrovat. Já jsem potom v nějakém rozhovoru říkal, že myslím si na budoucnost, že možná to je nějaké poselství pro budoucno, abychom teda nevytvářeli nějaké mýty, jak tenkrát celý **český** národ s radostí vstupoval, no.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Jedna věc je právo na názor, každý demokrat by měl hájit i vaše právo na tento názor, ale druhá věc je, že vy jste se tam dostal na novinářský průkaz, vy sám dneska učíte budoucí novináře, nebylo to přece jenom trošku na hraně či za hranou toho, co by měl novinář nebo neměl novinář dělat?

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Tak tenhle názor samozřejmě, na něm něco je. On to žádný zvláštní žurnalistický výkon nebyl, ale zase ten kontext, jako tenkrát média také nepodávala nějaké zvláštní žurnalistické výkony. Jestli v tak zásadní době u tak zásadního tématu bychom očekávali, že média zprostředkují nějakou kritickou diskusi všech názorů, bude se dospívat k nějakému rozhodnutí, pak by asi nebyl, nebyl důvod tam chodit. **Česká** média místo toho vytvářela na zakázku **ministerstva obrany**, ale i bez té, bez těch financí vytvářela to, co bychom mohli nazvat bez problémů propagandistickou kampaní, takže, i když se tomu teda říkalo kampaň vysvětlovací, takže já chápu samozřejmě, já jsem za to vlastně tenkrát zaplatil, tenkrát jsem byl vyloučen ze Syndikátu novinářů, přišel jsem o novinářský průkaz, ale nijak zvlášť bych toho nelitoval, protože ono jako právo na názor je pěkná věc, právo svobody slova vykřikovat na náměstí je jedna pěkná věc, ale já si myslím, že k tomu právu projevu a svobody slova patří i to právo být slyšen. A jestliže tenkrát to nějak nešlo přes média standardní cestou, tak jsem to zkusil takhle guerillově, no.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Tak jsem rád, že asi potvrdíte, že dneska to jde, takže se vás zeptám, udělal byste to stejně i dneska? Jinými slovy, máte stále ten samý názor, nepovažujete **NATO** za garanta naší bezpečnosti?

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Ne. Považuji **NATO** za garanta našeho nebezpečí, které se může zjevit v budoucnu. Jestli bych to udělal znova, tak mně je dneska 40, a to už člověk volí nějaké jiné prostředky než v 25. Být mi 25, asi, asi jo. Jestli ta otázka míří tak, že mám stále stejný názor, ano, já jako myslím si, že **vstup** do

**Severoatlantické aliance** byla zásadní chyba, že v podstatě i tím **vstupem** nebo od toho **vstupu** se ukázalo, že nejde o žádný obranný pakt na **obranu** svých členů, stala se z toho nějaká vcelku agresivní útočná, útočná aliance, která přepadá od té doby státy, které jsou suverénní, pod záhadnými záminkami, likviduje zbytky nějakého **mezinárodního** práva, nevyčkává na mandáty rady bezpečnosti, provádí ty zásahy tím způsobem, že nevyhlašuje **válku**, velmi, v případě Srbska, což následovalo nějakých těch 14 dní poté, co jsme **vstoupili**, to bylo obzvláště tragické, bombardování mostů, televizí, občas kolaterální škoda, nějaká **nemocnice**, vlak, tisíce mrtvých **civilistů**. Národu, který nám byl historicky tak blízký, to je prostě něco, co já těžko bych hledal pro to nějaké vysvětlení.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Já to chápu, na druhou stranu zase když mluvíme o tom vstupování do cizích států bez mandátu, tak to je teď momentálně aktuální téma i jaksi z druhé nebo jiné strany. Ale dám teď slovo Alexandru ...

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Ano, přesně tak.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Dám slovo Alexandru Vondrovi, aby na to reagoval, a pak ještě naposledy vám, pane Křečku. Prosím, pane Vondro.

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

No tak my se v názoru samozřejmě lišíme. Jestli někdo skutečně nežádal radu bezpečnosti o souhlas k narušení **hranic vojsky**, tak to byl Vladimir Putin. Aliance vždycky o to usilovala. Neznamená to, že vždycky ten mandát dostala, ale pokaždé o něj usilovala.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Pane Křečku, prosím o vaší poslední reakci.

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

No, tak ano, samozřejmě Vladimir Putin, ale to je zase, já jako to, co se děje teďka na Krymu, tak můžu klást i za vinu **NATO**, protože Vladimir Putin pouze kopíruje to, co v podstatě aliance ukázala v případě **Kosova**. Jako pomůžeme se odtrhnout nějaké menšiny vnější **vojenskou silou** ...

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**

Ne, tam byla rezoluce 1244, dodneška platí.

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Ano.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Dobře. Pane Křečku, v každém případě vám moc děkuju, že jste se zúčastnil našeho **speciálu** a přeju hezký večer, na shledanou.

Jan KŘEČEK, katedra mediálních studií, Fakulta sociálních věd UK

Díky, vám taky, nashle.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Pane Vondro, poslední otázka, je tedy evidentní, že řada obyvatel **Česka** nesdílí názor, že **NATO** je nám prospěšné, vy jste mluvil o jednom průzkumu, například podle CVVM je sice většina respondentů

spokojena s naším členstvím v alianci, ale 20 % respondentů nikoliv. To je přece relevantní část obyvatel. Co přineslo jim těch 15 let v alianci?

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**  
-----

Tak je to samozřejmě relevantní číslo, já ale doufám, že nikdy nebudeme v těch číslech 99 proti 1. To bylo, to bylo za totalitní propagandy a my jsme dneska v demokratické svobodné společnosti, každý má právo na svůj názor, přesto si myslím, že to, že dneska těch 60, 70 % i víc, což se pravidelně v těch průzkumech opakuje, že je prostě solidní národní konsensus, že **NATO** je pro nás dobré a myslím si, že za těch 15 let se ukázalo, že ano.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Pane Vondro, děkuju, že jste přišel, na shledanou.

Alexandr VONDRA, bývalý **ministr obrany /ODS/**  
-----

Díky, dobrou noc.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Členstvím v alianci se **Česko** zavázalo k řadě povinností. Patří k nim třeba účast v **zahraničních misích**. Jak připomíná kolega Martin Mikule, hned 3 roky po **vstupu Česko** sehrálo důležitou organizační roli člena - uspořádalo přelomový **summit NATO**.

Martin MIKULE, redaktor  
-----

Symbolika **vojenské strategie** v **konferenčních sálech**. Byl to první **summit** aliance v zemi bývalého nepřítele. Do dějin se navíc zapsal dosud největším rozšířením **NATO**. Do jeho řad **vstoupilo** dalších 7 zemí. Historie našeho členství v alianci, ale především dlouhá řada **vojenských misí**.

redaktor  
-----

**Bosna** a Hercegovina, Chorvatsko.

Martin MIKULE, redaktor  
-----

V době našeho **vstupu** se už **Česko** několik let operací aliance jako její partner aktivně účastnilo. **Čeští vojáci** působili na území **Bosny** a Hercegoviny pod **velením** britské **mezinárodní divize**. Na misi známou jako IFOR pak navázala **SFOR**, kde se během 5 let vystříдалo dokonce přes 6 tisíc **Čechů**. Byla to nejdelší mírová mise v historii **České republiky**.

redaktor  
-----

**Kosovo**.

Martin MIKULE, redaktor  
-----

Vůbec první mise, do které **Česko vstoupilo** jako nový člen **NATO**, byla mírová operace v **Kosovu**. 2 roky tam **Češi** dokonce veleli mnohonárodní **vojenské brigádě**. Mise skončila před 3 lety.

Zbyněk PAVLAČÍK, **bezpečnostní expert**  
-----

**Čeští vojáci** byli velice dobře **přijímáni** právě srbskou menšinou žijící v **Kosovu**, takže oni tam hráli roli vlastně udržovat vlastně stabilitu a předcházet **bezpečnostním konfliktům** mezi Srby a Kosovci.

redaktor  
-----

**Afghánistán**.

Martin MIKULE, redaktor

V roce **2002** přišly **české** jednotky poprvé do **Afghánistánu**. V provincii Lógar stále působí **provinční rekonstrukční tým**. **Armáda** má **základnu** také v **Kábulu** a střeží největší **leteckou základnu** v Bagramu. **Čeští vojáci** pomáhali přidělené **afghánské** jednotce i v terénu, několikrát se proto dostali do přestřelky s nepřítelem. V **Afghánistánu** už zahynulo **5 českých vojáků**.

redaktor

Střežení **vzdušného prostoru** Pobaltí.

Martin MIKULE, redaktor

Poprvé střežili **čeští piloti vzdušný prostor** nad Litvou, **Lotyšskem** a Estonskem před 5 lety. Tyto státy totiž nemají vlastní **vojenská letectva**. Úspěšnou **misí** si zopakovali vloni. Do Pobaltí startovalo **7 českých pilotů**, kteří se střídají na 4 strojích **JAS-39** Gripen.

Zbyněk PAVLAČÍK, **bezpečnostní expert**

V letošním roce se vlastně poprvé připravují na zajištění /nesrozumitelné/ pro Island, který nemá nejenom **armádu**, ale samozřejmě nemá také ani své **letectvo**.

redaktor

Mise mimo **NATO**.

Martin MIKULE, redaktor

Od našeho **vstupu** do **NATO** se **čeští vojáci** účastnili i řady akcí, které s členstvím v alianci nesouvisely. **Česká armáda** se například zapojila do akce vedené **Spojenými státy**, která vedla ke svržení diktátorského režimu Saddáma Husajna. V Kuvajtu byla **protichemická** jednotka, v jihoirácké Basře pomáhali **zdravotníci**. V současnosti působí **čeští vojáci** například na **misí** v africké Mali. Martin Mikule, **Česká** televize.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Další host ve studiu Karel Kovanda, náš první velvyslanec u aliance, vítám vás, dobrý večer.

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

Dobrý večer.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Jak velký byl z vašeho pohledu pro alianční struktury problém, když, jak na úvod toho dnešního **speciálu** říkal **prezident Zeman**, jsme hned po **vstupu** nebyli stoprocentně loajálním členem a k tomu bombardování jsme se připojili až jako poslední?

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

Já myslím, že stojí za to zmínit dvě věci. My jsme, my jsme splnili všechno, co bylo třeba, už v prosinci 92, ale přizvání jsme byli až v březnu 93, a to bylo proto, že **americká armáda** zjistila, že nejsme připraveni ne ani tak na to, abychom se spolupodíleli na případných akcích, nedejbože, ale ani na to, abychom alianční **vojáky** mohli u nás přijmout. Minimální **vojenské požadavky** byl jeden problém. A druhý problém ...

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Ale mně šlo o ten, o tu politickou rovinu mi šlo.

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

No, v té politické rovině se samozřejmě s námi počítalo od začátku. Já jsem, jako ambasador jsem se účastnil práce Severoatlantické rady už přibližně od května roku 98. Z každé rady jsem posílal domů informaci a tak dále, takže se, takže se s námi počítalo se vším všudy.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

A bylo tedy možné vysledovat třeba od počátku našeho členství nějaké, řekněme, proměňování důvěry? Přece jen pouhých 10 let předtím, teď myslím před naším **vstupem**, jsme byli na úplně opačné straně.

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

Byli jsme na úplně opačné straně, ale já bych řekl, že v momentě, kdy, v momentě, kdy se o republice začalo uvažovat jakožto o kandidátovi, tak v průběhu intenzivních diskusí, intenzivního dialogu, který hlavně vedl Saša Vondra zprvu, potom já jsem to po něm přebíral, si aliance uvědomila, co všechno umíme, co všechno můžeme, kde stačíme a věděla taky, kde nestačíme, ale z politického hlediska, myslím, žádné, žádné, nic našemu členství nebránilo.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

V předchozí reportáži byl zmíněn ten pražský **summit** z roku **2002**, opět jak moc nám tahle akce vylepšila, řekněme, pozici nebo reputaci v alianci?

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

No, pražský **summit** byl úžasnej úspěch. Když jsem, já když jsem se o myšlence Václava Havla uspořádat v Praze **summit**, jsem se o tom dozvěděl poprvé, tak jsem se toho zalekl, upřímně řečeno, ale vono nabralo to obrátky a postava Václava Havla, jeho **péče**, jeho **péče** nejenom o obsah, ale taky o takové detaily, jako byla výzdoba, jaká byla kuchyně a tak dále, vedla k tomu, že **summit** byl nesmírně úspěšný a hlavně ten výsledek, jak už dneska někdo na Hradě připomínal, totiž to pozvání 7 nových zemí do aliance, těch 7 statečných, to je výsledek, který se zapsal do dějin.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

Když jsme u Václava Havla, ona to vlastně byla taková jeho politická derniéra. Svět se s ním vlastně trochu loučil jako s politikem, myslím, na tomhle **summitu**. Ale pojďme teď už do současnosti. Když to tedy vylepšilo naši pozici, tak řekněte, jaké reálně máme a můžeme vlastně mít slovo v alianci, kde rozhodně velikostí a, nenalhávejme si, ani politickým významem nepatříme mezi, mezi lídry, mezi největší státy.

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

No, velikostí ani politickým vlivem nepatříme mezi ty klíčové státy, podobně jako mezi ně nepatří dalších 20, dejme tomu, takže náš význam je přiměřený našemu příspěvku do alianční práce, a to jak jsme dneska slyšeli na Hradě xkrát a jak slyšíme v **Bruselu** xkrát, ta alianční práce, to je hlavně příspěvek **našich vojáků** k tomu, co aliance provádí.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----

A jak se samotné **NATO** proměňovalo a proměnilo od té doby? Teď myslím za těch 15 let, co jsme jeho členem. Je to jiná aliance?

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

Je to jiná aliance, je to rozhodně jiná aliance z několika hledisek. To, řekl bych, že to hlavní hledisko je, že působit za **hranicemi** aliančních členských států je dnes normou, zatímco na začátku působit, kdy aliance přebírala štafetu po Organizaci spojených národů v Bosně, to byla výjimka, dnes je to normou.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

-----

Na už několikrát zmiňované **konferenci k 15. výročí vstupu Česka do NATO** dnes vystoupil i bývalý **generální** tajemník George Robertson. No a mluvil o hrozbách, kterým bude muset **Severoatlantická aliance** čelit v budoucnu.

George ROBERTSON, bývalý **generální** tajemník **NATO**

-----

Musíme se dívat na význam **NATO**, určitě přijde ještě spousta strachu jako vždy. O tom, zda je **NATO** relevantní, zda má budoucnost, když jsme přišli z **Afgánistánu**, tam byla obrovská diskuse, tyto diskuse budou pokračovat, ale nutnost **Severoatlantické aliance** nikdy nezmizela. My jsme dosáhli úspěchů v minulosti, ale máme však také výzvy v budoucnosti. Máme hrozby, které jsou jiné, než kterým jsme museli čelit v minulosti. Jsme, žijeme v nestabilním, nepředvídatelném světě, který je křehký a máme spoustu hrozeb, které musí organizace jako **NATO** řešit, máme **teroristy**, máme křehké státy, máme nové **útoky**, cyberútoky, **útoky**, které porušují propojení naší společnosti. Máme organizovaný zločin na poli průmyslu, máme zločince, kteří neuznávají národní **hranice**. Máme hrozby **zbraní** hromadného ničení, které dokáží v jednom krátkém momentu zničit spoustu cílů najednou. Existují tisíce tun chemického arzenálu v určitých zemích, které dokáží zabít při malém **útku** až 1500 lidí. My musíme tyto konflikty, například v Sýrii, na Ukrajině, v Somálsku, řešit, a to není kompletní seznam všech zemí, které potřebujeme řešit. Pirátství v mořích, máme politický extrémismus, rovněž musíme čelit přírodním katastrofám, máme zvyšující se konflikty vycházející z nedostatku zdrojů, z klimatických změn. Máme také energetické, energeticky **bezpečnostní konflikty** v mnoha zemích dnes na světě. A znovu říkám, to není vše, protože svět čelí překvapením. Jsou překvapení všichni, včetně mě, přestože připravujeme jisté konflikty, tak vždy nás něco překvapí.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

-----

Řekl o budoucnosti aliance její bývalý šéf George Robertson. Jaká je, pane Kovando, podle vás budoucnost **NATO** třeba ve chvílích, kdy i **prezident Zeman** opakuje svá slova o možné společné eurounijní **obraně**?

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

Mně se zdá, že eurounijní **obrana** je hudbou budoucnosti. Já v ní v současné době a dost dlouho do budoucnosti nevěřím. Aliance podle mého soudu bezpochyby bude pokračovat v práci, v **obraně**, v konsolidaci států na širším, v širším prostoru světovém než doposud. Jedna věc, o které se málo ví a málo se o ní mluví, ale která mě nesmírně zaujala, byla, když Abú Mázén, prezident Palestiny, řekl, že aliance by například mohla dohlížet na bezpečnost v případě rozdělení, v případě vytvoření samostatného palestinského státu. To je věc, kterou, o které jsem já mluvil asi před 10 lety a není vyloučeno, že to je v poměrně blízké budoucnosti naší aliance.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

-----

Pane Kovando, i vám děkuju, že jste si našel čas na **Speciál ČT24** a na shledanou.

Karel KOVANDA, bývalý velvyslanec **ČR** při **NATO**

-----

Děkuju, na shledanou.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor

-----

Řeč byla o tom, jak se proměnilo **NATO**. A tak není možné neříct i bé, jak jsme se proměnili my v **NATO**. Počet **vojáků**, jejich věkový průměr, **zbraně** i technika, to všechno se výrazně změnilo během těch posledních 15 let od **vstupu Česka do Severoatlantické aliance**. Kolega Karel Rožánek se dlouhodobě **armádě** věnuje a v té následující reportáži konstatuje, že **česká armáda** letos je úplně jiná než v roce 1999.

Karel ROŽÁNEK, redaktor

-----

Nové ruční **zbraně**, **nadzvukové stíhačky** nebo **obrněné transportéry**. Výzbroj **české armády** se od **vstupu** do **NATO** velmi zásadně změnila.

redaktorka

#### **Vojenská technika.**

Karel ROŽÁNEK, redaktor

Místo sovětských kulometů **belgické** Minimi. Místo migů gripeny a místo klasických OT-64 osmikolové pandury. **Vojáci** mají také nová lehká obrněná auta nebo **letouny CASA** a Airbus.

#### **Aleš OPATA, ředitel Společného operačního centra AČR**

Dneska je **Armáda Český republiky** modernější, má vyspělé systémy řízení **velení**, vyspělé systémy pro zpravodajskou činnost, vyspělé palebné a **zbraňové stanice**. Hlavním mottem přezbrojení byla kompatibilita s ostatními členskými zeměmi **NATO**.

redaktorka

#### **Počet vojáků.**

Karel ROŽÁNEK, redaktor

**Česká armáda** se taky hodně zmenšila. Mužů a žen v uniformách během 15 let výrazně ubylo. Zatímco v roce 99 sloužilo v **českých** jednotkách 56 tisíc lidí, v roce 2008 už to nebyla ani polovina. Teď má **česká armáda** 21 tisíc **vojáků**.

#### **Petr PAVEL, náčelník Generálního štábu AČR**

Nechceme malovat čerty na zeď, abychom zdůrazňovali, že je potřeba **armádu** navyšovat, ale chceme, aby v těch počtech, ve kterých je teď, případně v mírně zvýšených byla schopná splnit všechny úkoly.

#### **Aleš OPATA, ředitel Společného operačního centra AČR**

**Armáda České republiky** díky našemu aktivnímu se zapojení do **zahraničních operací** získala to, co ta předchozí nikdy neměla - **bojové zkušenosti** k tomu, aby byla schopna vést **obranu** státu.

Karel ROŽÁNEK, redaktor

Zásadní byl pro **vojsko** rok 2005. Tehdy se **česká armáda** stala plně profesionální. To změnilo u **vojáků** věkový průměr.

Dušan ROVENSKÝ, **vojenský publicista** měsíčníku ATM

V současné době se věk profesionálního **vojáka** pohybuje přes 30 let.

redaktorka

#### **Vojenský rozpočet.**

Karel ROŽÁNEK, redaktor

V posledních **letech** se ale také snižuje počet peněz, které stát **armádě** dává. Důvod je prostý - kvůli ekonomické krizi. Letos dostali **vojáci** přes 40 miliard korun.

Dušan ROVENSKÝ, **vojenský publicista** měsíčníku ATM

V současné době můžeme říct, že **armáda** je silně podfinancovaná.

**Petr PAVEL, náčelník Generálního štábu AČR**

-----  
Vůle investovat do vlastní **obran**y je přímo úměrná pocitu ohrožení.

redaktorka

-----  
Výhledy **české armády**.

Karel ROŽÁNEK, redaktor

-----  
**Česká armáda** se v budoucnu příliš zvětšovat nebude, maximálně se ještě nabere několik tisíc mužů a žen. Nemají se také rušit žádné druhy **vojsk**, včetně tanků nebo bitevních **vrtulníků**.

Libor ŠTEFÁNIK, **velitel Vzdušných sil AČR**

-----  
Bitevní kapacity bysme si chtěli jak zachovat, ale bylo by to na **vrtulnících**, které by byly multifunkční.

**Petr PAVEL, náčelník Generálního štábu AČR**

-----  
Éra obrněné techniky a tím tedy i tanků ještě neskončila.

**Aleš OPATA, ředitel Společného operačního centra AČR**

-----  
Ten proces modernizace a reakce na potenciální hrozby musí pokračovat.

Dušan ROVENSKÝ, **vojenský publicista** měsíčníku ATM

-----  
V současné době vidíme například díky událostem na Ukrajině, že prognózy, které říkaly, že Evropě žádný větší konflikt nehrozí, se ukazují jako liché.

Karel ROŽÁNEK, redaktor

-----  
**Česká republika** a její **armáda** se také měla po našem **vstupu** do **Severoatlantické aliance** výrazně zapojit do **protiraketové obrany Spojených států**. **Americký radar** měl stát ve **vojenském prostoru Brdy**, z toho ale nakonec sešlo. Karel Rožánek, **Česká televize**.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
O **českém** aktuálním a budoucím angažmá v **NATO** mluvil po dnešní **bezpečnostní konferenci** pro **Českou** televizi **ministr obrany Martin Stropnický**.

**Martin STROPNICKÝ, ministr obrany /ANO/**

-----  
Naše **armáda** by měla pokračovat ve svých aktivitách v rámci misí **NATO**, to nepochybně. Těch takzvaných příležitostí, kdybych to tak řekl s nadsázkou, je celá řada. My se teďko angažujeme v Mali, jak je známo, není vyloučeno, že tam tu svojí účast posílíme a je to kvitováno i kladně samozřejmě ze strany aliance, ale také **Evropské unie**, protože ony už se ty iniciativy misí. A Afrika je kontinent, který je z hlediska bezpečnosti v určitých oblastech docela, docela rizikový. Jako určitý potenciál třeba ohrožení do budoucna, takže tam to nepochybně má svůj účel. Je to samozřejmě ale vždycky měřeno naší kapacitou, našimi možnostmi, našimi finančními prostředky, že se samozřejmě velice věnuju tomu, aby to bylo proporční, aby to odpovídalo tomu, co my můžeme, abysme nepropadali nějakému velikášství.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

-----  
Poslední host, **náčelník generálního štábu české armády Petr Pavel**. Pane **generále**, vítám vás, dobrý večer.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

-----  
Dobrý večer.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor  
-----

Začněme ryze aktuálně, vy jste na té zmiňované **konferenci** dneska řekl, že **armáda** je pod **hranicí** udržitelnosti, jak jste to myslel?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

**Armáda** k tomu, aby mohla plnit úkoly, které jsou jí stanovené vládou a spojeneckými závazky, má určitý soubor sil a schopností. Ty schopnosti mají výdaje, které se do nich musí dát, aby byly reprodukovatelné v čase. Jestliže dlouhodobě nejsme schopni do toho ty prostředky dávat, pak logicky dochází k degradaci těchto schopností. Když to řeknu na příkladu **obrněných transportérů**, pokud jsme už investovali nemalé prostředky do jejich pořízení a potom vlivem postupných škrtů jsme neměli dostatek prostředků na jejich servis, náhradní díly, pohonné hmoty, **munici**, pak samozřejmě tato investice je problematická z hlediska samotného vynaložení.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor  
-----

Například **prezident Zeman** v podstatě řekl jinými slovy totéž. Kritizoval na **konferenci**, že dochází k poklesu výdajů na **obranu**, na druhou stranu on rozpočet sestavuje, takže jak jeho slova vnímáte? Jako podporu od **vrchního velitele ozbrojených sil**, nebo myslíte, že třeba on v tom má, bude, může něco dělat?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

Já se obávám, že **prezident republiky**, přestože je vrchním **velitelem**, tak nemá v tomto ohledu výkonnou moc, takže to bude především na vládě a na parlamentu, jaké prostředky nakonec ta **armáda** dostane.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor  
-----

Ale i sám **ministr obrany Martin Stropnický** v tom vyjádření pro **Českou** televizi na jednu stranu sice varoval před velikašstvím, na druhou třeba zmiňoval to posilování mise v Mali, on přece jistě ví, kolik co stojí, protože je to **ministr obrany**, takže on by asi takové věci neříkal, kdyby se on obával o podfinancování **armády**?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

Tady bych nesměšoval některé dílčí úkoly a komplexní chod **armády**. A už jsem říkal opakovaně a naposledy na **bezpečnostní radě** státu ještě za účasti **prezidenta Klause**, že v některých oblastech jsme schopni koncentrovat úsilí a prostředky, takže to navenek vypadá, že **armáda** stále je schopna plnit všechny úkoly. Pokud by se těch úkolů ale sešlo víc, tak pak už nám na to zdroje nestačí. A já jsem připraven v tomto roce přinést konkrétní doklady o tom, jak v jednotlivých kategoriích schopností dochází k útlumu, jak nebudeme skutečně se současnou mírou rozpočtu nadále tyto schopnosti udržovat.

Jakub ŽELEZNÝ, moderátor  
-----

To, co popisujete, promiňte mi ten publicistický výraz, zní jako katastrofický scénář. Máte pocit, že tím, co popisujete, jsou ohroženy i naše závazky vůči **Severoatlantické alianci**, jejíž 15. **výročí** tady u nás si dneska připomínáme?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

Pokud mám odpovědět jednoznačně, tak ano. My už dnes v tomto roce budeme dělat vyhodnocení procesu **obraného plánování**, naplnění cílů výstavby, které spějí k tomu celkovému obrazu pro kolektivní **obranu** a my v řadě těch cílů plníme s omezením. Ta omezení se stále zvyšují. Otázkou je, kdy ještě cíl lze považovat za splněný, kdy to omezení už dosáhne nějaké, nějaké výše. My skutečně

nebudeme schopni do budoucna s tímto financováním zabezpečit všechny úkoly. Kdybych měl zmínit konkrétní, do konce tohoto roku máme mít připraveno pro kolektivní **obranu** brigádní úkolové uskupení. Pro to brigádní úkolové uskupení nemáme všechny prostředky tak, aby bylo funkční, aby bylo hodnoceno jako schopné boje. A týká se to nejenom personálu, týká se to materiálu, **munice**, zásob, všeho.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Otázka je, zda tohle někteří politici nemohou od vás teď vnímat jako velmi silný, možná od **vojáka** nemístný tlak? Promiňte mi ten výraz.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Mojí rolí není činit politiky spokojenými, mojí rolí je říct jim pravdu. Když použiju slova mého oblíbeného Cimrmana, tak jak se má vrchní **velitel** rozhodnout, když mu tajíme, kde jsme. A já samozřejmě nechci tajit, kde jsme, já to říkám otevřeně od začátku, co jsem **nastoupil** do funkce, pokud jsem dnes otevřenější než jindy, pak je to proto, že tu situaci opravdu považuji za vážnou.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Dobře, ale když jsme u toho případného tlaku na politiky, je namístě zvláště v den, kdy **armádě**, respektive **vzdušných silám Armády České republiky** odsouhlasili politici pronájem gripenů na další období?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Já nevím, jestli máme být vděční za odsouhlasení gripenů. Ty gripeny neslouží mně, ale slouží k **obraně** státu, takže politici rozhodovali i ve svůj vlastní prospěch. Na druhou stranu já si myslím, že za situace, kdy jsme shromáždili tolik politiků na jednom místě, tak bylo namístě jim říct, jaká ta situace skutečně je.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Když jsme u těch gripenů, budme tedy aktuální, ten pronájem bude nakonec ve výsledku stát o 4 miliardy víc, než se původně plánovalo. Proč, pane **generále**?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Já nejsem ten, kdo domlouvá cenu. To musím říct, že jsem ani nebyl u **jednání**, kde se cena domlouvala, takže skutečně nejsem schopen teď reagovat na tuto otázku.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Tak jinak, v čem je to tedy nakonec výhodné pro vědomí toho, že na konci nájmu, a to už je spíše **vojenská technická** otázka, těm **letounům** bude 22 let, čili se budou relativně blížit své, tuším, pětatřicetileté plánované životnosti nebo ideální životnosti, maximální životnosti?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Životnost těchto **letounů** je, já myslím, dokonce 40 let a po 22 **letech**, kdy ty **letouny** procházejí pravidelný upgrady, tak skutečně nejsou ještě zdaleka vhodné do starého železa. Navíc ...

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

To jsem neřekl, ale přece jenom, 22 let už je nějaká doba, když se na tom **letounu** denně létá, tak to asi na něm, na nějakém opotřebení znát je.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Jak říkám, ty **letouny** procházejí pravidelným servisem a jestliže je stanovena doba životnosti až 40 let, pak je garantovaná stoprocentní schopnost po celých těch 40 let, protože jinak by ten **letoun** nemohl do vzduchu. Na druhou stranu ten kontrakt pro nás představuje kvalitativní posun v tom, že bude mít nově začleněný takzvaný Link 16, což je prostředek pro spojení s aliančními **letouny** a systémem **velení** a řízení a zároveň bude vybaven pro plnění úkolů proti pozemním cílům, čímž výrazně získá na použitelnosti nejenom u nás, ale i v aliančním prostředí.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Na závěr našeho rozhovoru a tohoto **speciálu**, pane **generále**, ještě k budoucnosti **Česka** v alianci. I vy, i **prezident Zeman** jsme dneska uvedli, že **Spojené státy** přesouvají centrum svých zájmů do tichomořské oblasti. **Spojené státy** jsou lídrem **NATO**, jak to tedy vnímáte? Jako opouštění Evropy?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Já bych to takhle určitě neviděl. To, že ...

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Já jsem to tak pochopil, i ta vaše slova, i slova prezidenta.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Já říkám, že strategický zájem **Spojených států** se přesouvá od Evropy do Pacifiku, což je z hlediska vývoje situace naprosto přirozené, protože Evropa není v evidentním ohrožení, není ani důvodem, aby tady byla silná **vojenská přítomnost**. Já to spíše vnímám tak, že po dlouhém období, kdy jsme neslyšeli diplomatický jazyk našich **amerických** spojenců, začali mluvit naprosto jednoznačně a když to řeknu úplně lidsky, tak nám řekli, Evropani, starejte se o sebe sami, my už to za vás platit nebudeme.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

A v téhle souvislosti opět i v tomto **speciálu** už zmiňované téma euroarmáda, vámi zmiňované, prezidentem dneska zmiňované, jak reálně si takový **projekt** umíte představit?

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Hodně daleko. Určitě za horizontem mé služby a řekl bych i za horizontem mého života.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

Ať už bude financování **resortu obrany** vypadat v budoucnu jakkoliv, jaká priorita bude třeba pro těch příštích 15 let pro **českou armádu** číslem jedna? Budou to **zahraniční mise** nebo to třeba bude více i směřování k domácím událostem? Vy sám jste zmiňoval **povodně** a významnou roli **armády** při odstraňování následků živelních katastrof.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**

Je to samozřejmě role, která naší veřejností je vnímaná bezprostředně, nicméně naší primární úlohou je připravovat se na **obranu** státu, ať už bude probíhat na našem území, což bychom si nikdo nepřáli, nebo mimo území republiky. K tomu slouží jak zahraniční mise, tak intenzivní **výcvik**. A k tomu bych samozřejmě chtěl směřovat veškeré priority, abychom měli všechny prostředky pro přípravu na případnou **obranu**.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor

A tedy třeba i na rozšiřování těch misí? Protože když mluvíte o podfinancování **armády**, tak se dá očekávat, že nějaké rozšiřování, navyšování, zásadní navyšování počtu **vojáků** v misích asi není na pořadu dne.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

Není na pořadu dne a není na pořadu dne i proto, že podobná velká mise, jako je mise **ISAF** v **Afghánistánu**, zřejmě asi tak rychle spuštěna nebude a těch několik menších, které jsou, tak rozhodně neumožňují, aby se v nich, aby v nich rotovalo tolik **vojáků**.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Pane **generále**, i vám děkuju za to, že jste se zúčastnil dnešního **Speciálu České** televize ke **vstupu Česka** do **NATO**. Díky a na shledanou.

**Petr PAVEL, náčelník, Generální štáb AČR**  
-----

Děkuji, na shledanou.

Jakub **ŽELEZNÝ**, moderátor  
-----

Od historie až po současnost a budoucnost **Česka** v **Severoatlantické alianci**. To jsme se pokusili zmapovat, tedy témata související s dnešním 15. **výročím** našeho **vstupu** do **NATO**. Díky, že jste sledovali dnešní **speciál** a na shledanou.